

UN DOCUMENT CARTOGRAFIC BUCUREȘTEAN DIN 1803—1805

de AURELIAN SACERDOȚEANU

Istoria orașului București se îmbogățește zi de zi cu documente noi din toate perioadele vieții sale. Studii bine documentate și chibzuit expuse înmulțesc rînd pe rînd paginile istorice ale trecutului său, la care se adaugă neînterupt minunatele înfăptuiri pe care prezentul le înscrie monumental și trainic pe toată întinderea marelui noastre capitale. La toate acestea alăturăm acum un document cartografic prin care se lămurește mai bine un cartier central al vechiului București, de o parte și de alta a Dimboviței, de la podul Mihai Vodă pînă la Piața Unirii. El fixează pe teren un moment dintr-o lungă dispută între riverani, începută în 1780 și încheiată, se pare, în 1832.

Documentul în sine nu este necunoscut. După o copie liberă parțială l-a folosit I. C. Filitti, pe de o parte ca să localizeze casela doctorului Silvestru Filitti¹, iar pe de alta, în legătură cu istoricul bisericii Sf. Dumitru², datîndu-l în jurul anului 1800. Pe urmă l-a cunoscut și G. D. Florescu, datîndu-l pe la 1804³. Originalul acestui document fără

¹ I. C. Filitti, *Așezămintul cultural al mitropolitului Dositei Filitti*, (București, 1910), p. 143.

² Idem, *Biserica Sf. Dumitru din București*, București 1932 (extras din „Biserica Ortodoxă Română”, mai-iunie 1932), p. 12, după o comunicare din 1910 a lui Iuliu Tuducescu.

³ Cu regretul că s-a pierdut urma acestui document cartografic, după care avea o copie comunicată de C. Sărățeanu, informația a trecut și la G. D. Florescu, *Alaiul înmormîntării lui Alexandru N. Suțu voievod la 20 ianuarie 1821*, București 1932, p. 37 n. 170. Idem, *Vechi proprietăți în București în veacurile XVII și XVIII*, București 1934, p. 31. Se pare că G. D. Florescu poseda o copie mai bună decît cea folosită de I. C. Filitti, deoarece credem că la ea se referea proiectul unei lucrări. *O schiță de plan al centrului orașului București pe la 1804*, anunțată în *Din vechiul București*, București, 1935, p. II, și *Schițe de plan ale centrului Bucureștilor la începutul veacului al XIX-lea*, ibidem, p. 20 n. 43. D-sa îmi comunică amical că în februarie 1958 în două rînduri a ținut conferința: *Pe marginea Dimboviței la obirșia Podului Mogoșoarei la 1804*, avînd la bază același plan, conferință pe care n-a publicat-o încă. Ulterior planul este menționat și de I. Ionașcu, *Un plan inedit al Curții Vechi din 1799*, „Revista istorică română”, XIII, (1943) nr. 1, p. 58 n. 2.

dată, acum cunoscut, aduce numeroase informații topografice¹. Între altele delimitează și „ostrovul Dîmboviței” pentru a cărui fixare pe hartă s-a depus multă sîrguință cu rezultate meritorii².

Schița topografică de care este vorba a făcut parte dintr-un dosar mai întins, alcătuit după anul 1832, sub titlul: „No.80. Delă pentru harta și copia de anafora în pricina apii Dîmbovița de lingă baia mitropolii a să îndrepta. La bae lingă Doamna Bălașa”³. Actele păstrate în acest dosar arată acțiunea „pentru cei ce s-au întins cu zidirea binalelor în Dîmbovița la Curtea Veche”, cum spune rezumatul dorsal al primului act din 18 iulie 1801⁴. În fond, e vorba de împingerea malului stîng al Dîmboviței prin aruncare de gunoaie, silind apa să rupă din malul opus, lezînd astfel pe proprietarii de acolo.

Soluționarea litigiului tîrăgănează însă căci în 1804, riveranii lezați iar înaintează domniei o jalbă în grecește, prin care îi cer să se poruncească cu strășnicie ca negustorii cu prăvălii ale căror curți dau în albia riului, să nu mai arunce gunoaie și fărîmături sau măruntaî în albie căci împing cursul apei spre celălalt mal putînd aduce astfel în înec orașului. Între exemplele de abateri pe care le dau jeluitorii arată cafeneaua Altîntopoaiiei (καφενὲ τῆς Ἀλτηντοπαίας) și cumpărătorii de la niște ziduri unde a fost bucătăria Curții Vechi (ἡ κοδύρη τῆς παλαιᾶς κούρτης) între care este și Hagi Teodosie Cabrocali (X. θεοδόση καμπροβίλη). Petiționarii cer: 1. Să se facă cercetare la fața locului, poarta de sus a Curții Vechi, fie de către marii vornici, fie de toți marii boieri, sau „să fixați o zi ca însăși înălțimea voastră să vedeți cu ochii toate cele de mai sus și stricăciunea ce fac cei de dincoace de rîu celor de dincolo”. 2. Să se dea poruncă domnească să nu se mai arunce dărîmături în rîu și să nu se mai zidească binala pînă se va lua hotărîrea definitivă, așa cum a făcut domnul și pentru reconstrucția orașului după focul din anul trecut (1803). 3. Ca să nu mai fie discuții în viitor, boierii orînduiți cu cercetarea „să măsoare locul Curții Vechi de la pod pînă la vechiul mal al riului și să precizeze suma stîinjenilor pînă unde au voie să se întindă cu clădirile”, iar ce va fi mai mult să se dărîme.

¹ Arh. St. Buc., *Mitropolia Tării Românești*, CDLXV/7, orig. hîrtie (375 × 535 mm). Vezi în anexă reproducerea în fotocopie și în transcriere, ceea ce ne dispensează să-i mai facem o analiză mai amănunțită. Observăm că săgeata care indică nordul pe hartă este un adaus mai tîrziu.

² P. Cernovodeanu — N. Vătămanu, *Contribuții la vechea topografie a Bucureștilor: Ostrovul Dîmboviței (sec. XVI—XVII)*, „Studii” (1959), nr. 6, p. 115—130. Cp. și Pr. A. N. Constantinescu, *Bucureștii din timpul lui Cuza Vodă. (Partea de nord văzută din dealul Mitropoliei)*, „Glasul Bisericii”, XX (1961), p. 1015—1019. Idem, „Biserica Gorganelul de aci din București”, ibidem, XXII (1963), p. 952—953.

³ Arh. St. Buc., *Mitropolia Tării Românești*, CDLXV/1, foaia anexă, la sfîrșitul căreia se spune: „Numărîndu-să au eșit foi optsprezece peste tot această delă”. Cînd s-a reordonat fondul desfăcîndu-se dosarul s-a transformat în pachetul în care se păstrează și această foaie, dar lipsește doc. nr. 4 (v. *Indice cronologic Nr. 1*, vol. II, București, 1961, nr. 13 427).

⁴ *Ibid.*, CDLXV/1, copie după condica divanului de logofătul Răducan, a anaforei mitropolitului Dositei împreună cu veliții boieri. Rezoluția domnească e din 1 august 1801.

4. Să orînduiască zăbiți mumbașiri (slujbași ai administrației) care să pună în lucrare nizamul (ordinul) după hotărîrea care se va da, ca să-și revină rîul în drumul său natural. Rezoluția domnească din 2 octombrie 1804, dispune ca marii vornici să facă cercetarea cerută și să arate totul pe larg prin anafora „după care vom veni și înșine domnia mea la fața locului, ca prin chear vederea noastră să dăm cuviincioasă hotărîre pentru această obștească pricină”¹.

Dînd urmare acestei porunci patru mari vornici fac cercetarea la fața locului și la 5 noiembrie 1804 înaintează domnului anaforaua cerută, cu constatarea că cele arătate de jeluitori sînt adevărate. În același timp ei au consultat și actele mai vechi cu privire la această chestiune, care își are începutul în anul 1780. În modul acesta se analizează opt porunci domnești date în anii 1780—1801 și rămase fără rezultat, căci pîrîții au arătat nesupunere. Se propune deci să se poruncească ridicarea de către cei în cauză a molozului depus și să facă pe cheltuiala lor un șanț pentru scurgerea apei, iar jeluitorii să pună și ei capre în partea lor pentru cîțva timp, pînă ce apa Dîmboviței va fi împinsă pe drumul șanțului ca să reintre în matca veche. Domnul confirmă toate acestea la 5 aprilie 1805, dînd poruncă hotărîită de îndreptare².

Cu cită ascultare au răspuns riveranii la strașnicile porunci domnești se vede din urmarea pe care a avut-o chestiunea. Abia la 27 octombrie 1832, comisia Văpselii de Roșu înștiințează mahalagii să-și ridice binalele de pe marginea apei³, iar la 26 noiembrie același an comisul Gheorghe Urdăreanu face o comunicare pentru stricarea binalelor din matca apei Dîmbovița⁴. Alăturat acestor acte este și o „catagrafie de cîte binale i uluci și ziduri sînt a să tăia de către înalta stăpînire după marginea Dîmboviții, după arătarea d. Hartl, arhitectonul orașului”⁵. E de presupus că abia de data aceasta numeroasele porunci vor fi fost îndeplinite.

Așa cum se prezintă schița, în care nu sînt marcate proprietățile jeluitorilor de mai sus, naște îndoiala că a putut fi făcută ca urmare a acțiunilor acestora, deși numele unora figurează în legenda ei. Mai mult încă, actele cunoscute se referă numai la malul Dîmboviții din dreptul Curții Vechi. Schița însă se întinde pînă la podul (strada) Mihai Vodă și s-ar putea atribui arhitectului Hartl, care ar fi putut-o alcătui ca o consecință a acțiunilor edilitare întreprinse în 1832. Împotriva unei datări așa tîrzii stau însă multe nume din hartă, între care „Domnița Văcărească” este hotărîtor. Aceasta își vinduse casele în 1818, încît ar trebui să figureze acolo numele noului stăpîn, logofătul Ștefan Belu. Deci este exclusă executarea hărții ulterior acestei date.

¹ Arh. St. Buc., *Mitropolia* CDLXV/2, orig. grec; semnează românește Radu Golescu și grecește Evstratie Krețulescu, Gheorghe Cantacuzino, Nicolae sluger, Safta polcovniceasa văduva și un Grigore Ru... (Γρηγόριος Ρου...)

² *Ibid.* CDLXV/3. În anexă dăm actul în întregime, valoros și pentru istoricul acțiunilor precedente.

³ *Ibid.*, CDLXV/4, copie.

⁴ *Ibid.*, CDLXV/5, copie.

⁵ *Ibid.*, CDLXV/6, copie.

Datarea destul de precisă este totuși posibilă. În rezoluția domnească din 5 aprilie 1805 se spune limpede că, în chestiunea împresurării mătcii Dîmboviții „încă de antărt, din leat 1803 martie 12, s-au fost dat cuviincioasă porunca noastră“ marilor boieri „ca prin vederea dumnilor să cerceteze pă diastima apii cîtă să află în oraș în lăuntru și veri unde vor fi aruncături de gunoae și altele, cum și chioșcurile i binale aruncate și scoase pă apă“, să se ridice sau să se strice. Din cauza focului din acel an porunca nu s-a putut executa, dar acum, în urma rugămintei făcută de mărginașii „dimpotriva Curții cei Vechi“, trebuie să se facă ceea ce hotărîse mai înainte, însă „la toate diastima apii Dîmboviții cîtă este în oraș în lăuntru ca chioșcurile, scosături și țarași bătuți pă marginea Dîmboviții“. Aceasta înseamnă că domnul a inclus cauza secundară — matca Dîmboviții din dreptul Curții Vechi — măsurătoare pe care o cereau și jeluitorii din 2 octombrie 1804, în cauza principală, matca întregii Dîmbovițe bucureștene.

Este evident că, în 1803, s-a procedat metodic la lucrare, s-au măsurat locurile și s-au precizat abaterile mărginașilor. Aceste cercetări s-au concretizat și în hartă. Acum, în 1805, toate lucrările fiind gata, inclusiv porțiunea de la Curtea Veche, domnul nu întîrzie să dea o dispoziție generală. Documentele arată că încheierea lucrărilor a mai tîrăgănat peste un sfert de secol, fapt care explică conexarea actelor celor două cauze într-un singur dosar, din care ni s-au păstrat actele amintite.

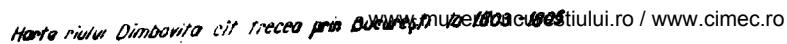
A N E X A.

1805 aprilie 5. — Constantin Alexandru Ipsilanti, domnul Țării Românești, întărește anaforaua marilor vornici din 5 noiembrie 1804 și dispune să se ia măsurile necesare ca matca riului Dîmbovița cit este în București, să fie eliberată de gunoae și de dărîmături, spre a feri orașul de inundație.

Io Costandin Alexandru Ipsilant voevodu i gospodar Zemble Vlahscoe..

Pentru această împresurare a măticii Dîmboviții încă de antărtu, din leat 803 mart 12, s-au dat cuviincioasă porunca noastră prin pitac către dumnealor veliții vornici i către dumnealui vel spătar și dumnealui vel agă, ca prin vederea dumilor să cerceteze pă diastima apii cîtă să află în oraș în lăuntru și veri unde vor fi aruncături de gunoae și altele, cum și chioșcurile i binale aruncate și scoase pă apă, nu numai să dea nizam ca cele ce să stricaseră din cea dă atunci viitură a apii să nu să mai facă altele și să rămîie Dîmbovița slobodă și deschisă, ci încă și cele cite vor fi rămas nestricate pînă atunci să să ridice negreșit, ca să rămîie lărgimea și lumina apii slobodă, cum și țarașii ce-i bat pe marginea apii Dîmboviții cu carii întră în apă dă strimtoarează lărgimea ei. să lipsească. După care poruncă neapucîndu a să face atunci urmare, în urma întîmplării iangînului ¹, după rugăciunea ce ne-au făcut măr--

¹ Incendiu, foc ; turc. *iangîn*.

ginașii du peste apă, adică cei dinpotriva Curții cei Vechi, am mers înșine noi la fața locului, unde am văzut de față că cu adevărat s-au strimtorat lărgimea mătci și lumina apei, atîta încît urmează dă nevoie să să abată apa și să-și schimbe Dîmbovița curgerea ei prin curțile jăluitorilor și aiurea prin altă parte, cînd și atunci am fost dat poruncă noastră ca să facă handacuri¹ pă dăspre partea unde este Dîmbovița împresurată, ca prin curgerea apii mîncîndu-să acea împresurare și zmăcinîndu-să, să-și vie Dîmbovița la starea și curgerea ei în voie pă matca sa cea veche. Care și această poruncă din pricina ernii trecute nu s-au fost pus în urmare. Acum însă, fiindcă vremea este în primăvară, cuvînt n-au mai rămas, nici priimim a auzi măcar vreun fel dă pricinuire înpotrivă, căci este cunoscută și văzută paguba ce din vreo viitură mare a apii poate să să întîmple nu numai celor cu binalile dinpotrivă ci și la o cîtăva parte din lăcuiitorii politii, încă și sterisis² poate să să facă politii de acest fel dă trebuincioasă îndăstulare a apii.

Ci dar, întărim anaforoa aceasta ca o dreaptă și cu cale și strașnic poruncim atît dumneavoastră veliților vornici cît și dumneavoastră zabiților³ mari ai politii, vel spătar și vel agă, ca acum îndată, făr dă altă prelungire mai mult, prin privigherea și silința dumneavoastră boerilor vornici și prin mumbașăretu⁴ dumneavoastră boerilor zabiți, cu voe fără voe, să să pue negreșit în faptă urmarea aceasta întocmai precum să coprinde mai jos.

Și după ce veți face cuviincioasa îndreptare a mătci cu mijlocul ce poruncim acolo, la locul unde s-au văzut dă domnia mea, adică în dreptul locului dumnealui vornicului Crețulescu și de rînd la vale dăspre toată împresurarea ce au făcut-o cei cu binalile din Curtea Veche. Apoi asemenea nizam⁵ dă urmare să dați și la toată diastima apii Dîmboviții cită este în oraș înlăuntru la chioșcure, scosături și tărăși bătuți pă marginea Dîmboviții, cu care au întrat în apă dă au strimtorat lărgimea ei, să lipsească cu totul.

1805 aprilie 5. (L.S.)

Vel logofăt.

Prea înălțate doamne,

Dupe jalba ce au dat mării tale dumnealui biv vel vornece Radul Golescu i dumnealui biv vel logofăt Istrate Crețulescu, paharnic Iorgache Cantacuzino, Nicolae sluger și alți mahalagii ce sînt cu casele pă marginea Dîmboviții pă partea de la vale, pentru prăvăliiașii cei cu binalile dinpotrivă dupe partea de la deal pă rîndul Curții cei Vechi, cum că dupe atîtea cercetări dă boeri orînduiți la fața locului și dupe atîtea porunci domnești ce s-au dat dupe vremi ca să nu mai arunce gunoi și alte fărămături pă marginea apei, cu care au strimtorat matca

¹ Șant; turc. *handak, hendek*; ngr. *χανδαῖ, χανδακι*

² Pagubă; ngr. *στερηός*

³ Stăpinire, șef; turc. *zabit, zabet*. ♣

⁴ Slujitor, agent; turc. *mübaşir*, de unde mumbaşir, bumbaşir.

⁵ Ordin, ordonanță; turc. *nizam, nezam*.

Dimboviți gonindu-o tot spre curțile și binalele jăluitorilor, nu numai că nici o dată următorii n-au fost acei prăvăliași poruncilor domnești și nizamului ce întratitea rînduri s-au dat spre a să dăzbăra dă o rea urmare ca aceasta pricinuitoare dă vătămare atît binalelor jăluitorilor cît și politii dă obște, ci încă înpotrivă urmînd și neconținut aruncînd gunoiu și alte măruntăi tot pã marginea apei, care gunoiu și fărãmătură din vreme în vreme bătăturindu-să și întărindu-să, au făcut pãdînsul și zidiri cu care întinzîndu-să tot spre Dimbovița, atît de mult au strimtorat-o încît să primejduiește dă a să astupa cu totul matca sa cea veche și a-și dăschide drum prin altă parte. Și pã lîngă vătămare ce poate pricinui binalelor jăluitorilor cînd să va abate Dimbovița spre acea parte de la vale, unde să gonește dă binalele pîrîților făcîndu-și apa deosebit drum, stă în primejdie și chiar politia Bucureștilor dă vreo înneacătură, cerînd jăluitorii de la măriia ta ca lîngă nizamul ce să dă pentru noaoa clădire a binalelor tîrgului ce s-au arsu, să să facă și pentru acestea îndreptare prin cercetare în vedere dă boeri orînduiți la fața locului, măsuriîndu-să și partea dă loc, aceia pã care își au pîrîții binalele din fața podului pînă unde au fost matca cea veche a Dimboviții, ca să să vază cu cît s-au mai întins spre apă fieștecare și acea parte din binalile lor cu care să va dovedi că au apucat și din drumul apei, dă să va găsi cu cale dă înălțimea ta, să să și sfărâme tăindu-să și acel prostichiu¹ de pămînt adăogat din gunoiu și din alte aruncături ale lor pã care s-au întins cu binalile, ca să-și vie Dimbovița în cea dintiiu stare a sa, să-și aibă apa curgerea în voe pã matca cea veche, a nu să abate spre binalele jăluitorilor.

Ni să poruncește dă înălțimea ta printraceiași jalbă, ca mergînd la fața locului, să urmă a face cercetările ce sînt cerute prin jalbă și să arătăm mării tale ca să să dea cuviincioasa hotărîre.

Următorii fiind luminatii mării tale porunci, înșine am mers la fața locului unde, dupe ce am făcut perierghie², atît Dimboviții cît și binalelor ce sînt făcute pã marginea ei dăspre podul ce urmează pîn Curtea Veche, și am văzut că în adevăr și lumina apei s-au micșorat strimtorîndu-o cu acele binale și curțile jăluitorilor s-au mîncat dă apa ce s-au înpins tot spre acele curți, apoi am făcut teorie³ și anafralelor celor dupe vremi orînduiți boeri la fața locului, cum și poruncilor domnești ce s-au dat cu nizam dă îndreptarea acestii pricini și văzum aceste seneturi⁴, însă :

Leat 1780 sept. 2. Anafora a celor de atunci veliți boeri cătră măriia sa Alexandru vodă Ispilant, părintele mării tale, cu coprire că dupe jalba ce au fost dat atunci dumnealui logofăt Istrate Crețulescu, unul din cei de ajum jăluitori, tot pentru prăvăliași dinpotrivă dă peste gîrlă, că cu aruncătura gunoiului pã marginea apei, au înpins apa spre curtea dumisale pricinuiîndu-i mare stricăciune, au făcut dumnealor

¹ Adaos, spcr ; ngr. προσθηκη

² Curiozitate (a afla, a ști ceva) ; ngr. περιεργεια
înconjura" de la v. περιεργομαι

³ Cercetare, studiu ; gn. θεωρία „teorie, speculație“.

⁴ Act, document, adeverință ; turc. sened.

cercetare și găsiindu-să în adevăr arătarea dumnealui logofătului Crețulescu, au găsit cu cale ca cu poruncă domnească să să îndatoreze acei prăvăliași a ridica tot gunoiul dupe marginea girlii, îndreptînd drumul apei dupe matca cea veche. Care anafora întărindu-să și cu luminată pecete, să poruncește celor de atunci boeri epitropi ca în fața locului mergînd, să facă cercetare și dupe porunca ce au dată la pricinile obștii urmînd să îndrepteze cu lucrare în faptă, dînd nizam ca nimeni să nu să mai întinză la coprindere și a pricinui stricăciune altora.

1785 sept. 5. Pitac al mării sale Mihaiu vodă Suțul cătră dumnealui biv vel ban Scarlat Ghica, fiind atunci vel agă, cu coprinderea că dupe porunca ce s-au fost dat dă cătră măriia sa părintele mării tale la cea de sus arătată anafora a veliților boeri cătră boerii epitropi nefiind următori acei prăvăliași dinpotriva dumnealui logofătului Crețulescu a curăți gunoiul dupe malul girlii, ci încă a-l mai și adăoga, i să poruncește să meargă însuși dumnealui la fața locului să cerceteze și dupe mai sus numita anafora să supue pe acei prăvăliași a fi următori spre a curăți cu a lor cheltuială tot gunoiul ce vor fi aruncat și îndreptînd locul pă starea lui dupe cum au fost din vechime, să le dea și poruncă ca nimeni să nu mai cuteze a arunca gunoiu pă marginea apei.

1799 iunie 3. Anafora a dumnealui vornecului Golescu, fiind epistat agii, cătră măriia sa Alexandru vodă Muruz la jalba ce fusese dat atunci o Ilinca Altîntopoe, prin care cerea ca să aibă voe a-și pune un scaun de carne pă marginea Dîmboviții din dosul cafenelii sale, ce o avea la poarta din sus a Curții Vechi înpotriva caselor slugerului Nicolae, unul dint-acești de acum jăluitori, carele nu o îngăduia atunci a pune scaun de carne pe acel loc pentru putoare a nu-i pricinui și pentru Dîmboviță a nu să întinde spre casa numitului sluger cu murdălicul ce urma a să arunca pe marginea apei de la acel scaun, arătînd dumnealui vornecu Golescu printr-acea anafora cum că din cercetarea ce au făcut, au dovedit că acel loc pă care cerea numita jăluitoare a pune scaun de carne, este pă chiar matca Dîmboviții, făcut din gunoiul ce dupe vremi arunca cei din cafenea, găsînd cu cale ca cu poruncă domnească să fie îndatorat stăpînul cafenelii a ridica acel adaos dă pămînt, ca să meargă Dîmbovița iarăși pă matca ei cea veche. Care anafora, întărindu-să și dă către măriia sa Alexandru vodă Muruz, să poruncește ca să fie oprit stăpînul cafenelii de a pune scaun pă acel loc, îndatorînd și pă chiriașul cafenelii de a ridica acel gunoi dupe lîngă Dîmbovița și a nu mai arunca altul cu care să strimtoarează matca apei.

1799 iulie 19. Pitac al mării sale Alexandru vodă Muruz cătră vel agă dă atunci, cum că dupe jalba ce fusese dat iarăși dumnealui logofătul Crețulescu cu ceilalți mahalagii pentru prăvăliașii dinpotrivă că cu arunoătura pămîntului, gunoiu și alte felurimi, pă marginea Dîmboviți, au împins matca apei spre acei jăluitori cu care le pricinuiesc mare stricăciune. Făcîndu-să cercetare în fața locului, s-au dovedit că cea mai întîiu pricină a acei stricăciuni să trage dintr-o prăvălie a mănăstirii Plumbuiti, pă care prefăcîndu-o egumenul Plumbuițeanul, au aruncat pămîntul și fărămătura veche asupra Dîmboviții, și să porun-

cește printr-acel pitac la vel agă ca să îndatoreze fără voce pă igumenul Plumbuițeanul a ridica tot acel pământ și fărâmatură deasupra Dîmboviți, dăschizînd cu îndestulare lărgimea apei.

1800 sept. 11. Anafora a dumnealor veliților vornici împreună cu cel de atunci vel vornec al obștirilor către măriia sa Alexandru vodă Muruz, cum că dupe nizamul și porunca ce este dată a nu să mai arunca pământ, gunoiu și alte felurimi pă marginea Dîmboviți, cu care să pricinuește micșorare mătci ei, nefiind următorii acei cu prăvăliile dupe marginea podului despre apă nu numai a ridica acea dă dînșii aruncătură dă pământ dupe atîtea porunci ce s-au dat, ci încă și altul au mai adăogat peste cel dintîiu înălțînd locul dăspre dînșii și bîntuind curgerea apei locurile celor dinpotriva lor vecini, bătînd unii și tarași în apă pă marginea pămîntului celui dă dînșii aruncat cu care și mai mult au strimtorat lumina apei, găsesc dumnealor veliții vornici cu cale ca, cu poruncă domnească către vel agă, să să îndatoreze acei prăvăliași ca atît acel gunoiu aruncat dă dînșii pă marginea apei să-l curățe și să-l scoată afară spre a rămînea matca apei slobodă și largă, cît și acei tarași noi bătuți mai înlăuntru din liniia tărășilor celor vechi să-i scoată trăgîndu-i mai înapoi pă liniia hotarului celor vechi. Care anafora întărîndu-să și cu pecete gospod, să poruncește la vel agă ca să pue nizamul acesta în faptă, îndatorînd pă fieștecăre dintr-aceia fără voce a urma dupe anafora.

1800 august 12. Anafora ipac a dumnealor veliților vornici cu dumnealui vel vornec al obștirilor și cu dumnealui biv vel postelnic Antonie, fiind epistat agiei, către măriia sa Alexandru vodă Muruz, cum că dupe porunca ce au priimit prin buiurdizma¹ la anafora episcopiei pentru cei cu binalile din Curtea Veche, carii lărgîndu-și curțile s-ar fi mai întins spre matca apei, bătînd și tarași pe marginea girlii, cu care și lumina apei au strimtorat-o și vecinilor dinpotrivă au pricinuit vătămăre, ca să meargă în fața locului să facă cercetare și să arate prin anafora, unde mergînd și făcînd cercetare de față cu stăpînii acelor binal, de la care cerînd sineturile de cumpărătoarea locurilor din Curtea Veche, au arătat zapise ale dumnealui vornecului Golescu (fiindcă dumnealui vornecu au fost cel dintîiu cumpărător de la sultanmezat² și apoi dumnealui au vîndut fieștecăruia în parte cu zapisele dumisale), în care zapise coprinde că le vinde loc în lat pînă în apa Dîmboviții. Dar neîncredîndu-să orînduiți boeri acelor zapise, au cerut chiar senetul domnesc cu care au cumpărat dumnealui vornecu Golescu locul de la mezat și nefiind atunci la îndemînă, s-au pliroforisit³ dintr-o anafora grecească ot leat 1798 februarie 4, iscălită dă dumnealui banul Costache Ghica, vornecu Golescu și medelnicer Arbut, cari au fost orînduiți de au măsurat tot locul Curții cei Vechi, în care coprinde și pentru locul despre partea Dîmboviții, că măsurîndu-să de la poarta din jos în lung spre poarta din sus pînă unde s-au împlinit stînj. 40, bez cinci stînj. ce sînt lăsați pentru vadul apei, latul de la vale este să-i fie pînă la

¹ Ordin; turc. *buiurdu*.

² Mezat domnesc; turc, *mezat* „licitație“.

³ Informal; ngr. πληροφοροῶ „a da deslușire, a informa“.

stînj. 29, iar la o două trăsură, măcar că să cuvenea să să facă la mijlocul locului, dar fiind șovăit și vadul apei să săpa cu vreme și să minca de sacale, pentru aceia s-au făcut mai sus unde au eșit stînj. 19. Apoi iarăși măsurînd în lung pînă la poarta din sus au eșit stînj. 29, iar latul stînj. 16. Dupe aceasta cercînd cu măsurătoarea și dumnealor orînduiții boeri lungul, arată că l-au aflat întocmai, iar în lat spre Dîmbovița la poarta den jos au eșit stînj. 27 palme 5, iar celelante trăsuri au venit bine. Apoi îndreptînd liniia despre apă în lung la vale de la 16 stînj. pînă la 19, spre a să vedea cît s-au întins cei cu locurile, s-au găsit la Ianache Scufa eșit cu un stînj. și jumătate de la capul din sus despre podul gîrliei iar de la vale cu mai mult; asemenea și un Ion Odobescu eșit cu stînj. 2 $\frac{1}{2}$, și găsesc dumnealor cu cale ca cu poruncă gospod să să îndatoreze acești doi a-și trage tarași înapoi, ca să-și aibă Dîmbovița curgerea în voe, cum și Nicola sârdar ce s-au găsit intrat spre Dîmbovița cu stînj. 4 $\frac{1}{2}$, în dreptul caselor paharnicului Ioniță, să să tragă înapoi pă liniia tarașilor Cincului. Care această anafora întărîndu-să să poruncește la vel agă ca să orînduiască zapciu mumbașir a să face urmare dupe coprinderea anaforalei.

1801 iunie 6. Anafora a prea sfinții sale părintelui mitropolit cătră măriia sa Alexandru vodă Muruz că, înpotriva băii ce are sfînta mitropolie în dreptul Curții Vechi, din pricina unii bina zidită lîngă chioșchiul lui Mavrogheni, tocmai în marginea Dîmboviții, s-au strimtorat curgerea apei, bătînd apa tot în malul cel despre bae, care mal cu vreme mîncîndu-să micșorează curtea băi cu totul și poate cînd va veni apa mare să pricinuiască înecare mahalalii, rugîndu-să ca prin poruncă domnească să să zăticnească zidirea acei binali, la care anafora să poruncește veliților vornici dinpreună cu vel agă, să facă cercetare pricinii în fața locului și să îndrepteze.

1801 august 1. Anafora a dumnealor veliților dinpreună cu părintele mitropolit cătră măriia sa Alexandru vodă Muruz, cum că dupe porunca ce au priimit prin pitac, atît pentru șanțul ce s-au găsit cu cale a să face în Curtea Veche, să facă chibzuire de cîți bani trebuiesc cît și pentru cei ce s-au mai întins cu binalile spre Dîmbovița. Făcînd cercetare arată numai pentru facerea șanțului cheltuiala cît trebuiesc analogon de bani ce are a da fieștecare din cei cu binalile, iar pentru cei ce s-au întins cu binalile zic că cu al doilea anafora vor arăta. Dar poruncesc dumnealor într-aceiaș anafora și pentru două binali, una a Gabrovaliului și alta a Iuncului, că face trebuință a să surpa negreșit fiind foarte eșite spre Dîmbovița, căci nerîdicîndu-să aceste binali rămîne o parte dă loc eșită din șanț și nu să face îndreptarea cea desăvîrșită și că paguba de tl. 100 sau 200 ce li să va pricinui acestor doi carii s-au întins cu zidirile acestea, nu poate avea nici o analoghie cu paguba și primejdii ce va pricinui și mahalagiilor și obștii. Care anafora întărîndu-să de măriia sa să poruncește dumnealui banului Caragea, fiind epistat agii, ca surpînd acele mai sus numite două binali și împlinînd de la fieștecare analogon al cheltueli șanțului, să și pue în lucrare facerea șanțului.

Deci, dentr-aceste seneturi de mai sus arătate, cunoscut este că dintr-aceiași vreme în care au început pîrîții prăvăliași și cei cu binali

noă și vechi a să întinde cu aruncături de gunoiu și alte fărâməturi spre apa Dîmboviți, îngustîndu-o minîndu-o înapotrivă spre locurile jăluitorilor, n-au încetat jăluitorii cu neconținute jălbi cătră domnie cerînd îndreptare și nizam cuviincios de a nu să strimtora matca cea veche a Dîmboviții și să păgubească și ei din măcinătura apei, cum și porunci domnești iarăși pururea s-au dat și cercetări de orînduiți boieri la fața locului într-atîtea rînduri s-au făcut, dar pîrîții în toată vremea cu nesupunere arătîndu-să, nu numai n-au făcut urmare dă a rîdica gunoiul și fărâmətura cea aruncată dă dinșii pă malul gîrliei, ci și altul peste cel vechiu au mai adăogăt, cu care din vreme în vreme întinzîndu-să și cu clădiri dă binale pă deasupra lătîndu-să, au adus Dîmbovița la atîtea strimtoare și păs încît să să abată dă nevoe mai la vale să-și facă drum prin curțile jăluitorilor. Care această rea urmare a pîrîților pricinuește o învederată stricăciune și pagubă nu numai jăluitorilor ci și chiar politii Bucureștilor, căci poate să să pricinuiască și vreo înecare orașului cînd să va întîmpla să facă Dîmbovița vreo pornire cu iuțime de la deal din adesele ploi sau topire de zăpadă, sau din vreme în vreme strimtorîndu-să matca Dîmboviți dintr-această rea nărvire a pîrîților să rupă pă aiurea și să piarză curgerea ei din mijlocul Bucureștilor. Ci, pentru ca nici jăluitorii să pătimească, nici politia, nici pîrîții să mai aibă prigonire, găsim cu cale prin luminată porunca mării tale, să să îndatorească cu mumbașir întradins pîrîții, cîți au binale atît în Curtea Veche cît și înapotriva locului dumnealui logofătului Istrate Crețulescu, a rîdica cu a lor cheltuială tot acel moloz și gunoiu aruncat dă dinșii pă malul Dîmboviți pă din josul binalelor lor, curățîndu-l cu totul și pentru ca să-și dobîndească apa oareșce răsufulare a curge în voe pă matca sa cea coprînsă de gunoiul și molozul pîrîților, să facă pîrîții cu cheltuiala lor un șanț pă marginea binalelor lor prin drept locul pă care stă molozul, care șanț latul să fie de un stîngen și jumătate, iar adîncul cît poate apa a-și întinde în voe curgerea printr-însul, ca încet, încet, obicînuîndu-să a curge printr-acel șanț, să-și poată îndrepta drumul ei pă matca cea veche, să nu să abată spre locurile jăluitorilor. Dar, pentru ca să curgă apa printr-acel șanț ce să va face cu o pornire mai în voe și cu oareșcare iuțime, iar nu slabă precum am văzut curgînd la șanțul cel din dreptul locului sârdarului Nicoli gelepul, pă care era scaunile dă carne, unde neavîndu-și apa curgerea sa în voe, au aruncat într-acel șanț mai mult nomol și s-au astupat șanțul. Să să supue cu luminată porunca mării tale și jăluitorii a pune în apă vreo trei-patru capre, făcute cu cheltueala dumnealor, în partea dinpotrivă despre dumnealor, ca să împingă apa pă drumul șanțului, care capre să stea în apă numai pînă cînd să va

obicinui apa să-și facă curgerea în voe pă șanț și să facă măcinătură
acelor adăogiri de nomol și de gunoiu ce s-au aruncat dupe vreme pă
malul Dîmboviții și apoi să rîdice caprele.

Părerea noastră într-acest chip fiind, nu lipsim a arăta mării
lale, iar cea desăvîrșită hotărîre rămîne a să face de către înălțimea ta.

1804 noemvrie 5.

Ștefan Văcărescu, vel dvornic

Grigore Brîncoveanu, vel dvornic

Barbu Știrbei, vel dvornic

Barbu Văcărescu, vel dvornic.

Arh. St. Buc., *Mitropolia Țării Românești*, CDLXV/3. Orig. rom.
hîrtie difolio.

